

Date: 5th October-2026

ONA TILI DARSLIKLARIDAGI O'ZBEK XALQ MAQOLLARINI "PLICKERS" VA "WORDWALL" ILOVALARI ORQALI O'QITISH

Ahmadjonova Sitorabonu Akramali qizi

Magistr

Annotatsiya: Mazkur maqolada ona tili darsliklari tarkibidagi o'zbek xalq maqollarini zamonaviy metodik yondashuvlar hamda raqamli didaktika elementlari asosida o'qitish masalasi ilmiy-metodik jihatdan yoritilgan. Maqol janri til birliklarining ko'p qatlamli (leksik, morfologik, sintaktik, pragmatik va madaniy) xususiyatlarini ixcham va yuqori konsentratsiyada namoyon etadigan didaktik material sifatida talqin qilinadi. Tadqiqotda Plickers va Wordwall kabi interaktiv ilovalardan foydalanish orqali an'anaviy "yodlash obyekti" yondashuvidan kompetensiyaviy natijaga yo'naltirilgan ta'lim resursiga o'tish metodikasi ochib berilgan. Toshkent shahri Yashnobod tumanidagi 30-maktabda o'tkazilgan 3 oylik tajriba-sinov ishlari natijalari raqamli vositalarning darsda tezkor formativ baholash (diagnostika), motivatsiyani oshirish hamda differensial topshiriqlar zanjirini shakllantirishdagi yuqori samaradorligini isbotlaydi.

Kalit so'zlar: ona tili ta'limi, o'zbek xalq maqollari, raqamli didaktika, Plickers, Wordwall, formativ baholash, interaktiv metodlar, kompetensiyaviy yondashuv, kognitiv yuklama, tajriba-sinov.

Ona tili darsliklari tarkibidagi o'zbek xalq maqollarini zamonaviy metodik yondashuvlar asosida o'qitish masalasi ilmiy-metodik jihatdan yoritiladi, chunki maqol janri til birliklarining ko'p qatlamli (leksik, morfologik, sintaktik, pragmatik va madaniy) xususiyatlarini ixcham va yuqori konsentratsiyada namoyon etadigan didaktik material sifatida o'ta qulaydir. Maqollarni o'rgatish jarayonida o'quvchi nafaqat so'z boyligini kengaytiradi, balki grammatik shakl va konstruksiyalarning me'yoriy qo'llanishini, ko'chma ma'no hosil bo'lishini, baholash munosabatlarining ifodalanishini, nutqiy vaziyatga mos maqollar tanlashni ham o'zlashtiradi. Shu sababli maqollarni darslik materialidan "yodlash obyekti" darajasida emas, balki kompetensiyaviy natijaga yo'naltirilgan ta'lim resursi sifatida talqin qilish talab etiladi. Bu yondashuv kommunikativ va kompetensiyaviy ta'lim paradigmalarini bilan uyg'un bo'lib, zamonaviy didaktikada o'quvchi faoliyatini faollashtirish, formatif baholashni kuchaytirish, o'qitishning interaktiv shakllarini kengaytirish tamoyillariga tayanadi.

Shunday ekan, ona tili darsliklaridagi maqollarni o'rgatishda raqamli didaktika elementlari, xususan, "Plickers", "Wordwall", "Quizizz", "LearningApps", "Google Forms" kabi vositalardan maqsadga muvofiq foydalanish, ular orqali leksik-grammatik tahlilni o'yinlashtirish, tezkor diagnostika va qayta aloqa mexanizmlarini joriy etish, shuningdek, individual va guruhviy ishlash rejimlarini moslashtirish ilmiy asoslangan metodik yechim sifatida ko'riladi. Raqamli vositalar "o'yin" komponenti bilan cheklanib qolmasdan, o'quvchi javoblarining statistik tahlili, xatolar tipologiyasini aniqlash, differensial topshiriqlar bankini shakllantirish, takrorlash va mustahkamlashni

Date: 5th October-2026

moslashtirish imkonini beradi. Bu esa o'qitish jarayonini ma'lumotlarga tayangan holda boshqarish tamoyiliga yaqinlashadi.

Ona tili darsliklari tarkibidagi o'zbek xalq maqollarini "Plickers" va "Wordwaal" raqamli vositasi yordamida o'qitish orqali tajriba-sinov ishlarining maqsad va vazifalari quyidagilar:

– Maqollarni quruq yodlash obyekti emas, balki kompetensiyaviy ta'lim resursi sifatida o'rgatish.

– Grammatik qoidalarni xalq maqollari misolida jonli va interaktiv tarzda tushuntirish.

– O'quvchilarning so'z boyligini kengaytirish va darsda tezkor formativ baholash (diagnostika) tizimini samarali joriy etish.

"Plickers" va "Wordwaal" ilovasi o'zbek xalq maqollarini oson, tez, qiziqarli hamda esda qolarli o'rganishda yordam beradi. Shuning uchun ilovalardan foydalangan holda Toshkent shahri Yashnabod tumanidagi 30-maktabning 7- "A" va 7- "B" sinfida tahsil olayotgan **24 va 20 nafar o'quvchi** ishtirokida tajriba sinovi o'tkazildi.

• **Nazorat guruhi (NG)** — an'anaviy metodlar bilan o'rgatildi.

• **Tajriba guruhi (TG)** — "Plickers" va "Wordwaal" ilovalari orqali o'qitildi.

Tajriba muddati – 3 oy. Har ikki guruh tajriba sinovi boshida va oxirida test sinovlaridan o'tkazildi.

Tadqiqotdan oldin o'quvchilarni o'zbek xalq maqollarini qay darajada bilishini og'zaki savol-javob va testlar orqali o'rgandik.

Maqollarni o'rganishda testlar ta'limiy maqsadlar, kompetensiyalarni aniqlash hamda baholash vositasi sifatida muhim o'rin egallaydi. Ushbu testlar to'plami o'zbek xalq maqollarini o'rganayotganlar uchun tuzilgan bo'lib, ular orqali nafaqat maqollarni, balki leksik-grammatik qoidalarni bilish darajasi ham aniqlanadi.

Og'zaki savol-javoblarda o'quvchilarni maqollarning ma'nolarini bilishi va maqollarda uchraydigan grammatik qoidalarga bo'lgan e'tibori kuzatildi.

O'quvchilarni berilgan 10 ta test savollaridan namunalar:

1. **"Yaxshi topib gapirar, yomon – qopib"** maqolida qaysi so'zlar o'zaro antonim bo'lib kelgan? (Yaxshi – yomon)

2. **"Bilagi zo'r birni yiqar, Bilimi zo'r – mingni"** maqolidagi "birni" va "mingni" so'zlari qaysi so'z turkumiga oid? (Son)

3. **"O'zingga ehtiyot bo'l, Qo'shningni o'g'ri tutma!"** maqolida olmoshning qaysi ma'no turi ishtirok etgan? (O'zlik olmoshi)

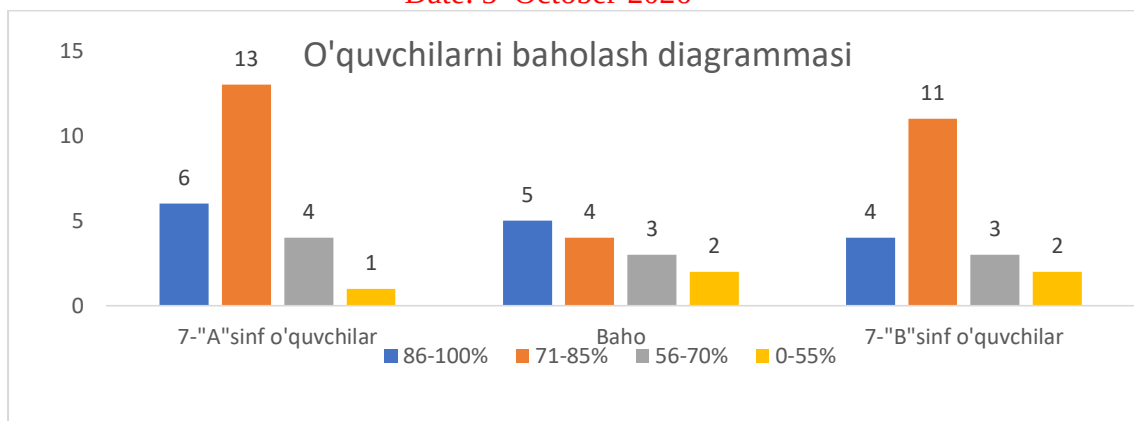
4. **"Hunarli kishi xor bo'lmas"** maqolidagi "hunarli" so'zi qanday usulda yasalgan? (Qo'shimcha qo'shish)

5. **"Chechanning tili – Chevarning qo'li"** maqolidagi "chechan" so'zining ma'nosini aniqlang. (Nutqi ravon, so'zga usta)

O'quvchilarning natijalar quyidagi diagrammada aks etgan.

Date: 5th October-2026

3.2.1-diagramma

Zamonaviy metodikalarda, ayniqsa, formativ baholashning o'zni kuchli bo'lib, tezkor baholash o'quvchining joriy holatini aniqlash bilan birga keyingi o'qitish qarorlarini belgilashga xizmat qiladi. **“Plickers” ilovasi singari vositalar internet yoki shaxsiy qurilmalar cheklangan sharoitda** ham “tezkor sinf diagnostikasi”ni ta'minlaydi. Chunki raqamli QR-kod kartalari har bir o'quvchiga individual tarzda biriktiriladi. O'quvchi barcha mashg'ulotlarda o'ziga tegishli bir xil kartadan foydalanishi shart. Kartochkalar almashib ketmasligi uchun ularning orqa tomoniga o'quvchining ismi yoki kodini yozib qo'yish tavsiya etiladi. Kartalar yo'qolmasligi yoki shikastlanmasligi uchun o'qituvchi dars yakunida ularni yig'ib olib, keyingi darsda qayta tarqatishi maqsadga muvofiqdir.

Kartaning to'rt tomonida **A, B, C va D** variantlari yozilgan bo'ladi. O'quvchi savolga javob berayotganda, o'zi to'g'ri deb hisoblagan variant harfini **tepaga qaratib** kartani ko'tarishi kerak. O'qituvchi esa mobil qurilma yordamida skanerlash orqali natijani oladi.

Mazkur texnologiya darslikdagi maqollarni leksik-grammatik tasnif bilan bog'lab o'rgatishda, grammatik kategoriyalarni maqol misolida aniqlashga qaratilgan test va mini-viktorinalarni tezkor tashkil etish imkonini yaratadi. Bunda o'qituvchi oldindan savol matnini maqol bilan beradi, o'quvchi esa to'g'ri grammatik belgini tanlaydi yoki maqoldagi morfologik ko'rsatkichni ajratadi. Bu usul yordamida o'quvchilar quruq va zerikarli qoidalarni yodlamasdan, grammatikani jonli til va xalq maqollari misolida osonroq tushunib yetadilar.

Bu esa kognitiv yuklamani maqbul taqsimlash va o'rganilgan birlikning uzoq muddatli xotirada saqlanishiga ko'maklashadi. Ayniqsa, o'quvchi e'tiborini maqollarning shakl va ma'no uyg'unligiga qaratib, grammatik signal va pragmatik maqsadning birgalikdagi ishlashini namoyon qiladi. Bunday integrativ materialni o'qitishda interaktiv platformalar o'quvchi javobini ko'rgazmali qilish bilan birga, sinfda muhokama madaniyatini ham faollashtiradi.

Ilovani faollashtirish uchun aqlli doskada “Plickers” saytiga kirib, **“Live View” (Jonli ko'rinish)** yorlig'ini ochish, shu bilan birga smartfoningizdagi “Plickers” dasturini ishga tushirishingiz kerak. Telefoningizdan tegishli sinf tanlangach, aqlli doskada oldindan tayyorlangan savollar avtomatik ravishda ko'rinadi. O'quvchilar o'zlari to'g'ri deb

2-rasm. Savollarga javob berish jarayoni

[illegible]

4-rasm. Yechilgan test tasviri

Tadqiqotning yakuniy bosqichida o'quvchilarning maqollarni o'zlashtirishdagi muvaffaqiyat darajasi **“Plickers” ilovasi yordamida o'Ichandi va tahlil qilindi**. Bu usul o'quvchilarning bilimini real vaqt rejimida xolis baholash imkonini berdi.

Date: 5th October-2026

5-rasm. 7-“A” sinf natijalari

6-rasm Umumiy natijalari

Yuqoridagi rasmlarda 7-“A” sinfdagi har bir o‘quvchining ko‘rsatkichlari va yuqori qismidagi butun sinfning ko‘rsatkichi berilgan

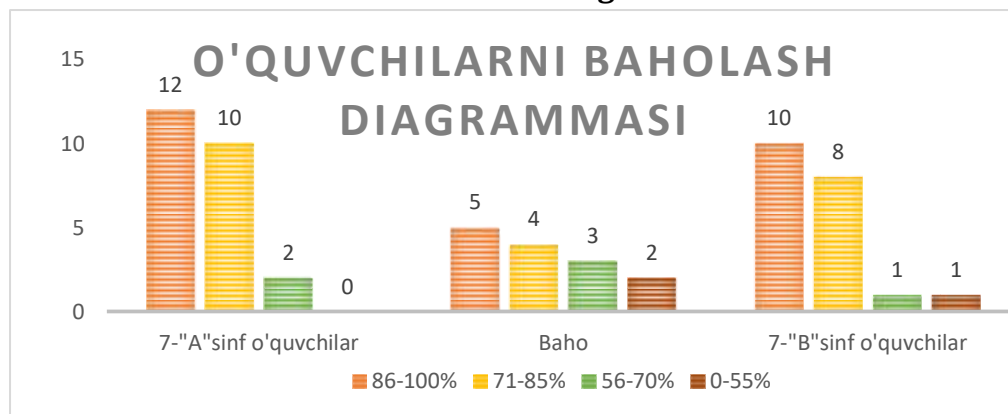
7-rasm. 7-“B” sinf natijalari

8-rasm Umumiy natijalari

7-rasm va 8-rasmlarda 7-“B” sinf o‘quvchilarining natijalari berilgan. Natijalarda va o‘quvchilarning qiziqishlari asosida, bu ilovaga ijobiy qiziqish bildirishdi.

3.2.2-diagramma

“Wordwall” ilovasi esa maqollarni o‘rgatishda “moslashtiriladigan mashqlar” modeli orqali alohida didaktik imkoniyat beradi. Bir xil kontent turli mashq formatlariga avtomatik o‘giriladi, bu esa darslikdagi bir guruh maqollarni ketma-ket bosqichlarda turlicha kognitiv amallar bilan qayta ishlashga imkon beradi. Masalan,

1-bosqich (Bilish): Moslashtirish mashqi. O‘quvchi ekranda **"Obro‘ misqollab keladi..."** qismiga **"...botmonlab ketadi"**⁶ qismini tortib kelib birlashtiradi.

⁶ Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh. Hakimova N., Siddiqov M. Ona tili: 7-sinf. – Toshkent: Respublika ta’lim markazi, 2022. – 88-b.

Date: 5th October-2026

2-bosqich (Tushunish): *Tartibni tiklash.* Maqol soʻzlari aralashtirib beriladi (ketadi, misqollab, botmonlab, keladi, obroʻ). Oʻquvchilar grammatik qoidalarga asoslangan holda maqolni mantiqan tiklaydi.

3-bosqich (Tahlil): *Rost/Yolgʻon.* Ekranida vaziyat va maqol ("**Yaxshidan bogʻ qolar, yomondan – dogʻ**"⁷) chiqadi: "Ergash ota butun umr odamlarga yaxshilik qildi, qishloq chetidagi qarovsiz yerga nihollar ekdi. Bugun u zot oʻtib ketgan boʻlsa ham, u yaratgan yam-yashil daraxtzor odamlarga xizmat qilyapti va hamma u kishini duo qilyapti." Oʻquvchi bu kontekstga maqol mosligini baholab, "Rost" tugmasini bosadi.

4-bosqich (Baholash): *Qutini oching.* Oʻquvchi ekrandagi sirli qutilardan birini tanlaydi va ochadi. Ekranida chiqadigan soʻz: quti ochilganda "YAXSHI" soʻzi chiqadi. Oʻquvchining vazifasi: oʻquvchi uning antonimi "YOMON" ekanini (ezgulik va yovuzlik qiyosini) tahlil qiladi. (Quti ochilganda "BOGʻ" soʻzi chiqishi ham mumkin. Oʻquvchi uning ramziy antonimi "DOGʻ" ekanini (ezgu meros – salbiy asorat qiyosini) tahlil qiladi).

"Qutini oching" orqali maqoldagi leksik birliklarning sinonim-antonim munosabatlarini aniqlash kabi zanjirli mashqlar qurilishi mumkin⁸.

Leksik-grammatik tasnif nuqtayi nazaridan "Wordwall" mashqlari, ayniqsa, maqollardagi koʻp maʼnolilik va koʻchma maʼno, soʻz turkumlari almashinuvini ajratish va mustahkamlashda samarali boʻladi. Masalan, "**Asilning xatosi boʻlmas, yomonning oshnasi boʻlmas**"⁹. **Asil** va **Yomon** soʻzlari aslida *sifat* turkumiga oid (qanday?). Biroq ushbu maqol tarkibida ular qaratqich kelishigi (-ning) qoʻshimchasini olib, otlashgan. Ular endi gapda shaxs (odam) maʼnosini anglatmoqda (*Asil insonning...*, *Yomon odamning...*).

Wordwall oʻyini: "Sifat soʻz turkumi otlashgan maqollar" degan guruhga ushbu maqol tortib kelib joylashtiriladi.

Zamonaviy metodikalar oʻqituvchidan raqamli vositani maqsadga boʻysundirishni, yaʼni texnologiyani maqsad emas, vosita sifatida koʻrishni talab etadi. Aks holda gamifikatsiya (oʻyin) elementlari mazmuniy tahlilni chetga surib, "tezkor toʻgʻri javob"ni ustun qoʻyishi mumkin. Shu sababli maqollarni oʻrgatishda raqamli topshiriqlar konstruktsiyasi lingvodidaktik tamoyillar: maqsadlilik, izchillik, kommunikativlik, integrativlik va differensiallashtirishga tayangan holda ishlab chiqilishi lozim. Masalan, maqolni faqat "maʼnosini topish" bilan cheklash oʻquvchi uchun yuzaki natija beradi. Buning oʻrniga maqoldagi leksik birliklar orasidagi semantik munosabat, morfologik munosabat, sintaktik munosabat, stilistik munosabat, pragmatik munosabat kabi qatlamlar bir-biri bilan bogʻlangan topshiriqlar orqali yoritilishi zarur. Bunda raqamli platforma oʻquvchi faoliyatini "koʻrinadigan" qiladi, yaʼni savollarga javob berish tezligi, eng koʻp xato qilingan variantlar, sinf boʻyicha tarqalish, oʻqituvchiga qaysi grammatik hodisa yoki leksik qatlam qiyinchilik tugʻdirayotganini aniqlash imkonini beradi.

⁷ Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh. Hakimova N., Siddiqov M. Ona tili: 7-sinf. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. – 88-b.

⁸ <https://wordwall.net/resource/108758183>

⁹ Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh. Hakimova N., Siddiqov M. Ona tili: 7-sinf. – Toshkent: Respublika taʼlim markazi, 2022. – 90-b.

Date: 5th October-2026

Natijada qayta tushuntirish va mustahkamlash aynan muammoli nuqtalarga yo'naltiriladi. Ta'lim nazariyasida qayta aloqa o'qish samaradorligini keskin oshiruvchi omil sifatida qayd etilgan bo'lib, uning vaqtida, aniq va o'quvchi faoliyatiga yo'naltirilgan bo'lishi ta'kidlanadi. "Plickers" yoki "Wordwall" natijalari asosida beriladigan mikro-izohlar o'quvchi xatosini "baholash"dan ko'ra "o'rgatuvchi signal"ga aylantiradi.

Maqollarni o'rgatishda mobil va veb-ilovalardan foydalanish, ayniqsa, o'quvchilarning ishtiyog'ini oshirishi bilan izohlanadi, biroq motivatsiya didaktik natijaga aylanmasa, u barqaror bo'lmaydi. Shu bois motivatsiyani mazmuniy qiyinchilikni bosqichma-bosqich yengishga bog'laydigan metodik dizayn zarur. Bunda konstruktivistik yondashuvga ko'ra, o'quvchi tayyor ma'noni qabul qilmaydi, balki faol kognitiv harakatlar orqali bilimni quradi. Maqol esa bu qurilish uchun qulay "kontekst kapsulasi" bo'lib, unda ijtimoiy tajriba, axloqiy mezon va lingvistik shakl birlashgan bo'ladi¹⁰. Raqamli mashqlar aynan shu faol qurilish jarayonini tezkor zanjirga ajratadi: taxmin qilish, tekshirish, tuzatish, umumlashtirish. Masalan, "Wordwall"da "random wheel" orqali tasodifiy tanlangan maqol beriladi va o'quvchi shu maqolga mos vaziyatni (dialog yoki kichik hikoya) tanlaydi. Bu mashq pragmatik moslikni tekshiradi.

"Plickers" yordamida sinf bo'yicha qaysi vaziyat eng mos deb topilgani aniqlanadi va nima uchun degan savol orqali muhokama ochiladi. Natijada o'quvchi nafaqat maqolning lug'aviy ma'nosini, balki kontekstda ishlash qoidalarini ham anglaydi. Bu esa kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismi bo'lgan pragmatik kompetensiyani shakllantirishga xizmat qiladi. Maqollarni o'rganishda bunday kompetensiya alohida muhim, chunki maqol ko'pincha bilvosita nutqiy akt sifatida (masalan, tanbeh, dalda, ogohlantirish, maslahat) ishlaydi va uning to'g'ri qo'llanishi vaziyatga sezgirlikni talab etadi.

Shuningdek, zamonaviy metodikalar doirasida maqollar bilan ishlashda korpus va elektron resurslarga tayanish imkoniyati ham kuchaymoqda. Maqolning darslikdagi varianti bilan real nutqdagi varianti, dialektal yoki stilistik variantlari, zamonaviy ommaviy axborot vositalaridagi qo'llanishi qiyoslanib, til me'yori va variantlilik muammosi muhokama qilinadi. Garchi maktab amaliyotida korpus lingvistikasi to'la joriy etilmagan bo'lsa-da, raqamli savodxonlik ortib borayotgan sharoitda o'qituvchi maqolning qo'llanish misollarini ishonchli manbalardan topib, o'quvchiga tekshiruv madaniyatini singdirishi mumkin. Bu media-savodxonlik bilan uzviy bog'liq ko'nikmadir.

Maqollarni o'rgatishda haqiqiy misollar keltirish o'quvchi uchun mazmunni jonlantiradi, biroq bu misollar tanlashda manbaning ishonchliligi va uslubiy mosligi saqlanishi kerak. Raqamli platformalarda esa o'qituvchi muayyan maqolga oid misollarni "flashcard" yoki "quiz" shakliga keltirib, o'quvchidan qaysi misolda maqol o'z ma'nosida, qaysisida esa kinoya yoki ironiyaga xizmat qilayotganini ajratishni so'rashi mumkin. Bu stilistik sezgirlikni rivojlantiradi va til birliklarining pragmatik siljishini tushuntirishga

¹⁰ Vygotsky L. S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes / L. S. Vygotsky. — Cambridge, MA : Harvard University Press, 1978. — 159 p.

Date: 5th October-2026

imkon beradi¹¹. Bunday mashqlar darslikdagi maqollarni leksik-grammatik tasnif bilan bog'lashda ham samaralidir. Masalan, kinoya kuchaygan hollarda modal so'zlar, inkor shakllari yoki tartib o'zgarishi (inversiya) qanday ta'sir ko'rsatayotgani tahlil qilinadi.

Metodik samaradorlikni ta'minlashda raqamli ilovalarni darsning an'anaviy bosqichlari bilan uyg'unlashtirish muhim: tayyorgarlik (motivatsiya va faollashtirish), yangi bilimni kashf etish (kuzatish va qoida chiqarish), mustahkamlash (mashq va qo'llash), nazorat va refleksiya (baholash va xulosa). "Plickers" ko'proq tayyorgarlik va nazorat bosqichlarida, Wordwall esa mustahkamlash va differensial mashqlar yaratishda samarali ishlaydi; biroq ikkalasini ham "yangi bilimni kashf etish" bosqichiga moslashtirish mumkin, masalan, o'quvchilarga bir necha maqol berilib, ulardagi umumiy grammatik qolipni mustaqil topish so'raladi, keyin "Plickers" orqali qaysi qolip eng ko'p tanlangani aniqlanadi va shu asosda umumlashtiruvchi qoida shakllantiriladi. Bu induktiv o'qitishning raqamli qo'llab-quvvatlangan shakli bo'lib, o'quvchini tahlil va umumlashtirishga undaydi. Ta'lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan bunday faol ishtirok va darhol qayta aloqa berilishi o'quvchining e'tiborini ushlab turadi hamda "xatodan o'rganish" mexanizmini kuchaytiradi, chunki xato "jazolanadigan" holat emas, balki keyingi o'rganish nuqtasi sifatida ko'riladi. Maqollarni o'rgatishda bu juda muhim, chunki ko'plab maqollar arxai leksemalar, qisqarishlar yoki odatiy bo'lmagan sintaktik tuzilmalarga ega bo'lib, o'quvchi dastlab noto'g'ri talqin qilishi tabiiy; raqamli formatda esa bunday talqinlarni tezda aniqlab, izoh bilan to'g'rilash mumkin.

Raqamli ilovalar yordamida maqollarni o'rgatishning yana bir muhim tomoni — inklyuzivlik va differensiallashtirishdir. Sinfda til tayyorgarligi turlicha bo'lgan o'quvchilar mavjud bo'ladi, ayrimlari tez, ayrimlari sekin o'zlashtiradi. Wordwall va shunga o'xshash platformalarda bir xil mavzu bo'yicha turli murakkablikdagi variantlar yaratish, o'quvchi darajasiga mos topshiriq berish, hatto bir topshiriqni bir necha marta qayta ishlash imkoniyati bor. Bu individual ta'lim trayektoriyasini qo'llab-quvvatlaydi, biroq bunday yondashuvning nazariy asosida differensial ta'lim konsepsiyasi yotadi: o'quvchi ehtiyojiga mos sharoit yaratish umumiy natijani pasaytirmaydi, aksincha hammani minimal standartga olib chiqishni osonlashtiradi. "Plickers"da ham differensiallashtirish "tezkor savollar"ni turli qiyinchilikda berish, xatoga yo'l qo'ygan guruh bilan alohida ishlash orqali amalga oshadi. Maqollar misolida bu, ayniqsa, qulay yuqori darajadagi o'quvchi maqolning metaforik mexanizmini tushuntirsa, o'rtacha darajadagi o'quvchi maqolning grammatik ko'rsatkichlarini ajratadi, boshlang'ichroq darajadagi o'quvchi esa maqolning so'zma-so'z mazmunini qayta hikoya qiladi. Raqamli platforma bu farqlarni "natija xaritasi"da ko'rsatib, o'qituvchiga aniq pedagogik qaror qabul qilishga yordam beradi. Shunday qilib, maqollarni o'rgatish bir vaqtning o'zida til kompetensiyasi, madaniy kompetensiya va raqamli kompetensiyani integratsiyalovchi kompleks jarayonga aylanadi.

¹¹ Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By* / G. Lakoff, M. Johnson. — Chicago : University of Chicago Press, 2003. — 276 p.

Date: 5th October-2026

Xulosa sifatida aytishimiz mumkinki, ona tili darsliklaridagi o'zbek xalq maqollarining leksik-grammatik xususiyatlarini Plickers va Wordwall raqamli ilovalari orqali o'qitish bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar va tajriba-sinov ishlari quyidagi yakuniy xulosalarni chiqarish imkonini beradi:

1. Maqollar darslik kontekstida quruq yodlash obyekti bo'lishdan chiqib, grammatik kategoriyalarni "tirik nutq" va jonli muloqot misolida ko'rsatuvchi universal lingvodidaktik vositaga aylanadi.

2. Raqamli platformalar dars jarayonida real vaqt rejimida shaffof va xolis formativ baholashni (tezkor diagnostika va mikro-qayta aloqa) ta'minlaydi, bu esa o'qituvchiga darsni ma'lumotlarga tayangan holda samarali boshqarish imkonini beradi.

3. Wordwall dasturining interaktiv mashqlar modellari kognitiv yuklamani to'g'ri taqsimlab, o'quvchilarning bilish, tushunish, qo'llash va baholash kabi intellektual bosqichlarini tizimli rivojlantiradi hamda bilimlarning uzoq muddatli xotirada saqlanishini psixolingvistik jihatdan ta'minlaydi.

4. Maqollar ustida raqamli topshiriqlar orqali ishlash darsda inklyuzivlik va differensial ta'lim tamoyillarini to'laqonli aks ettirib, har bir o'quvchining shaxsiy ehtiyojlari va til kompetensiyasi dinamikasiga mos sharoit yaratadi. Shunday qilib, darslarda Plickers va Wordwall ilovalarini qo'llash bir vaqtning o'zida o'quvchilarning til kompetensiyasi, madaniy kompetensiyasi hamda raqamli savodxonligini integratsiyalashgan holda yuksaltirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh. Ona tili: 6-sinf. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022. – 224 b.
2. Azimova I., Mavlonova K., Quronov S., Tursun Sh. Hakimova N., Siddiqov M. Ona tili: 7-sinf. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022. – 224 b.
3. Safarov O. O'zbek xalq og'zaki ijodi. – Toshkent: Musiq, 2010.
4. Sulaymonov M. O'zbek xalq og'zaki ijodi (Akademik litseylar uchun o'quv qo'llanma). – Namangan, 2012.
5. Садриддинова М. Ўзбек халқ мақоллари (Тўплам). – Тошкент: Фан, 1984. – 144 б.
6. Сайфуллаева Р., Менглиев Б., Боқиева Г., Курбонова М., Абузалова М. Ҳозирги ўзбек адабий тили. – Тошкент: Фан ва технологиялар, 2010. – 414 б.
7. Соатов Б. Взаимосвязь паремиологических жанров и поэтические особенности узбекских народных пословиц. – Ташкент: Фан, 1994. – 102 с.
8. Жўраева Б. Ўзбек халқ мақоллари шаклланишининг лингвистик асослари ва прагматик хусусиятлари: Филол. фан. ном. ... дис. – Самарқанд, 2019. – 230 б.
9. Жўраева М.Ю. Ўзбек халқ топишмоқларининг генезиси: Филол. фан. бўйича фалсафа доктори (PhD) дис. автореф. – Тошкент, 2017. – 22 б.
10. Ўзбекистон Миллий энциклопедияси. 12 жилдлик, 1-жилд. – Тошкент: Давлат илмий нашриёти, 2000. – 736 б.

